

El DENIP, una oportunitat per al Projecte Educatiu de Centre. Una proposta sobre MURS

El DENIP, el **Dia Escolar de la Noviolència i la Pau**, el 30 de gener, és una efemèride en commemoració de la mort de M.Ghandi. Com totes les diades assenyalades, aquesta pot ser una oportunitat educativa interessant o un activitat poc significativa més.

Una data commemorativa com el DENIP convida a posar l'atenció un cop l'any i de forma sistemàtica, en una temàtica tan important com l'educació per la pau. Alhora, té el risc de pensar que "cobrim l'expedient" de fer educació per la pau, tal i com ens demana el currículum, fent activitats simbòliques, puntuals i molt poc significatives pels infants.

En el cas de la pau aquest risc és gran perquè hi ha un concepte massa generalitzat que la PAU és quelcom abstracte i definit en negatiu (quan no hi ha guerra, quan no hi ha violència...) enlloc d'en positiu (què volem que hi hagi?), cosa que reafirmen les activitats únicament simbòliques.

Des de l'ECP insistim en la importància d'entendre la pau des d'una perspectiva positiva, que ens permeti comprendre què ens cal fer per construir-la, tant a nivell de les relacions entre les persones, com a nivell organitzatiu per conviure pacíficament entre nosaltres.

A més, també és important proveir-nos d'aquells recursos i estratègies *noviolentes* per avançar en aquest camí. Des d'aquesta perspectiva entenem el DENIP com una oportunitat. Posar l'atenció de forma col·lectiva en aquesta temàtica un cop l'any ens permet conscienciar-nos i recordar-nos que la *NOVIOLÈNCIA* és un repte molt actual a totes els nivells socials. També ens permet trobar un temps educatiu on treballem de forma explícita continguts curriculars de pau, que sumat al dia a dia de cuidar i nodrir el projecte de convivència, ens garanteix un bon treball d'educació per la pau als centres.

Aportem algunes pautes per planificar activitats significatives pel DENIP i convertir-lo així en un instrument per avançar en la cultura de pau :

- ✓ És important que el professorat s'asseguri que les activitats proposades parteixen dels conceptes de pau positiva i de *noviolència*¹.
- ✓ Cal tenir cura en que la metodologia sigui coherent amb els continguts, com deia Ghandi "*El fi està en els mitjans com l'arbre en la llavor*".

¹ Per més informació podeu consultar el document "[Introducció de conceptes: pau, violència, conflicte](#)" (BARBEITO, C.; CAIRETA, M., ECP)

- ✓ Una activitat significativa d'educació per la pau és aquella que acaba amb el compromís d'impulsar alguna nova proposta d'acció, per petita que sigui, que ens permeti avançar en la cultura de pau.
- ✓ L'educació per la pau és una bona temàtica per treballar en forma de projecte, requereix un treball vivencial, i alhora permet connectar el món micro-social de l'alumnat a l'escola, amb el món macro-social del propi poble, país o món.
- ✓ Treballar una bona seqüència didàctica els dies previs al DENIP, permet oferir-ne els resultats a les famílies i l'entorn en la data assenyalada, i convidar-los a participar-hi.
- ✓ La temàtica de la pau, i el fet de ser una diada compartida amb totes les escoles, converteix el DENIP en un bon moment per fer algun intercanvi entre centres educatius.

El DENIP pot ser una bona oportunitat per introduir l'educació per la pau al PEC tot planificant algunes activitats amb les característiques proposades. Alhora, cal garantir el seguiment dels nous compromisos adquirits cada DENIP, així ens assegurem aprofundir en la pau, dins l'aula, al centre i en el nostre entorn.

Proposta per al DENIP 2015: Els MURS

Aquest any, aprofitant la celebració del 25è aniversari de la caiguda del mur de Berlín, us proposem una seqüència didàctica sobre els murs que ens construïm les persones:

Activitat 1: Els nostres murs

Objectiu: Explorar quins murs interiors construïm envers als altres i com aquests murs són els que com a societat construïm a l'exterior.

Temps: 20 minuts

Estructura: Introduïm l'activitat amb una conversa sobre "què és per a nosaltres un mur".

Seiem col·locant les cadires fent un cercle el més perfecte possible de manera que totes les cadires es toquin. Llavors demanem a 6 voluntaris que surtin un moment de l'aula. Refem el cercle trient 5 cadires, deixem una cadira buida.

Als alumnes que queden a classe els indiquem que, com a grup, abans que els voluntaris (d'un en un) entrin a classe, decidirem si aquests podran seure fàcilment o no, posicionant-nos respecte una sèrie d'opcions que el mateix grup pot proposar (mar/muntanya, blau/vermell, macarrons/espaguetis, nocilla/nutela, etc.). Si el voluntari respon el mateix que el grup ha decidit, el deixarem seure directament a la cadira buida, sinó, ho hauré d'impedir. Ho impedirem saltant amb el cul a la cadira buida quan el voluntari/a hi intenti seure. També els demanem que quan entri la persona de fora cal que estiguem seriosos, en silenci i amb les mans a les cames.

Els voluntaris entren a classe d'un en un i es col·loquen al mig del cercle. Llavors una persona del grup els farà escollir entre una de les opcions anteriors (-Què prefereixes X o Y?). Només els direm que un cop responguin a la pregunta tindran un minut per seure a la cadira buida.

Pot passar que quan els membres del grup veuen que tots els voluntaris encerten la resposta i es van asseient directament a la cadira, decideixin canviar d'estratègia per a que respongui el que respongui el voluntari no deixar-lo seure. També poden, coneixent el company/a de fora, pensar quina opció escollirà, el grup escull la opció contrària.

Si els voluntaris seuen, jugaran amb la resta del grup les següents partides, sinó, es quedaran fora del cercle sense participar.

Avaluació: Preguntem com s'han sentit.

Als voluntaris: han sentit por a l'hora d'escollir què els hi agradava? S'han sentit jutjats o pressionats pel grup? Si haguessin sabut què pensava el grup haurien dit el que coincidia amb ells? S'han sentit còmodes?

Al grup: heu sentit poder? Us heu sentit forts formant part del grup?

A tots i totes: heu sentit que us posaven murs alguna vegada? Com us va sentir? Com va reaccionar? Heu format part d'algun grup i heu posat murs a algú nou? Algun cop heu posat un mur amb algú que després s'ha trencat i heu sigut amics? Què va fer que aquest mur caigués?

Indicacions: Les cadires i els alumnes movent-se en bloc simbolitza el mur que posem a aquells que no pensem com nosaltres o a la gent nova que arriba a l'escola. La por del què pensaran de nosaltres o que la persona que arribi ens pugui "treure" els amics o trencar la comoditat i rutina que tenim, fa que posem "murs"(metafòrics) als altres, és a dir que posem límits i distància tot i que no ens hi sentim còmodes. Quan una persona se sent aïllada d'un grup posa més murs al seu voltant i s'aïlla més.

Activitat 2: El Mur fronterer

Objectiu: Empatitzar amb les sensacions de les persones limitades per murs fronterers. Conèixer i debatre sobre les causes i conseqüències d'aquests murs.

Temps: 30 minuts

Estructura: Fem dos grups amb el mateix nombre de participants (representaran ciutadans/es del Marroc i d'Espanya), i un tercer grup d'unes 6-7 persones que faran de mur i de policia fronterera representant la "balla" de Melilla.

L'objectiu dels dos països, i per tant de cadascun dels seus ciutadans/es, serà aconseguir el màxim de recursos. L'objectiu de la "balla" serà complir amb les normes que la dinamització els dóna (complir amb la llei vigent).

Repartiment de rols pels ciutadans/es: repartirem un rol/passaport a cada participant (veure annex). Tota la ciutadania ha de complir estrictament les indicacions de la policia de frontera. Els rols seran de diferents colors (vermell, carabassa, groc o verd), però el significat dels colors només el saben la policia de frontera.

Com passar la "balla": els ciutadans s'acostaran a la frontera i ensenyaran el seu rol (passaport-documentació) a la policia de frontera. Els ciutadans passaran la frontera o no segons el color del rol que tinguin. Només la policia de frontera seran conscients que les condicions depenen del color (als ciutadans no els ho haurem fet veure, tot i que, al llarg del joc s'adonaran que els seus privilegis depenen del color del seu passaport).

Colors:

- verd: passen sense problemes.
- groc: s'esperen asseguts a terra mentre compten 20 hipopòtams (1 hipopòtam, 2 hipopòtams...).
- taronja: s'esperen asseguts a terra 1 minuts.
- vermell: no passen.

Com aconseguir recursos: per a poder aconseguir els recursos els habitants de cada país han de crear la "balla". Al nou país (a l'extrem de l'aula) trobaran un dau que han de tirar per veure si poden aconseguir una fitxa-recurs per portar-la al seu país. Cada vegada que un participant tiri el dau (obtingui o no targeta de recurs) haurà de tornar al seu país per tornar a intentar buscar nous recursos (i a deixar el recurs que ha agafat al seu país, si és el cas).

- Els espanyols que arriben al Marroc agafaran una targeta de recursos si els hi surt els números 1, 2, 3 o 4.
- Els marroquins que arriben a Espanya agafaran una targeta de recursos si els hi surt els números 5 o 6.

Control del dau i dels recursos: dues facilitadores se situaran a cada punta del camp representant cada país. S'encarregaran de les tirades de dau i el repartiment de recursos dels ciutadans del país contrari, així com de guardar els recursos que els portaran els ciutadans/es que retornin al seu país.

Avaluació: Contem els recursos aconseguits per un i altre país. Quin país ha aconseguit més recursos? Com us heu sentit? Quines diferents sensacions hi ha entre uns ciutadans/es i altres? Ha estat fàcil passar? Quines dues injustícies hi havia (frontera i tirar el dau)? Creieu que això passa a la realitat? Per què creieu que passa? Quines conseqüències tenen aquests murs? Què podem fer nosaltres?

Materials: cal fer les fitxes de recursos i de rols. Si teniu interès us podem enviar les nostres per correu electrònic (escriviu a marina.caireta@uab.cat)

Activitat 3: Testimonis

Objectiu: Aprofundir en el coneixement de les causes i conseqüències dels murs, en concret dels murs de Palestina-Israel i Mèxic-EEUU. Empatitzar amb les persones que pateixen les conseqüències dels murs.

Temps: 50 minuts

Estructura: Us pot visitar un testimoni per tenir una conversa amb ell. Son persones que conviu amb algun d'aquests murs i les seves conseqüències.

Si hi teniu interès contacteu amb marina.caireta@uab.cat o al 935868844.

Altres recursos i propostes per al DENIP

- Per introduir-nos en un concepte de pau més enllà d'imatges simbòliques:

[Introducció de conceptes: pau, violència i conflicte](#)

- Per introduir un recurs nou i diferent que, a través d'un joc de taula d'estratègia, entrena habilitats de pau, per relacionar-se de forma positiva amb els companys: [Belfedar](#) (a partir de 10 anys). Podem venir a mostrar-vos com jugar-hi.

- I si busqueu jocs o dinàmiques d'educació per la pau exploreu el [banc de recursos de jocs i dinàmiques](#).

- [\(Deconstruir\) la imatge de l'enemic](#)

Document que aprofundeix en quins mecanismes psicològics, socials i emocionals ens porten a percebre l'altre diferent com a enemic. Inclou activitats per fer amb l'alumnat.

- [Janadesh, people's verdict](#)

Parteix d'un documental de lluita no violenta a la Índia per aprofundir en aquest concepte a través d'activitats acompanyades de la base teòrica per fer-les. Més per secundària que per primària.

Annex

Rols del joc "El Mur Fronterer"

- Marroc:
 1. Noi de pell negra de 20 anys. Ha estudiat economia a la Universitat.
 2. Noi de pell negra de 30 anys. 10 anys d'experiència treballant en un hotel.
 3. Noia de pell negra de 19 anys. Embarassada de dos mesos. Té família a Espanya.
 4. Noi àrab de 15 anys. Sap llegir i escriure.
 5. Noi àrab de 25 anys. Músic.
 6. Noi de pell negra de 20 anys. Treballador en una empresa anglesa de fusta.
 7. Home àrab de 35 anys. Fuig de la guerra.
 8. Dona àrab de 32 anys. Fuig de la guerra.
 9. Noi de pell negra de 27 anys. Metge.
 10. Noi de pell negra de 25 anys. Empresari.

- Espanya:
 1. Noi de pell blanca de 20 anys. Ha estudiat economia a la Universitat.
 2. Noi de pell blanca de 30 anys. 10 anys d'experiència treballant en un hotel.
 3. Noia de pell blanca 19 anys. Embarassada de dos mesos.
 4. Noi de pell blanca de 23 anys. Estudiant d'àrab.
 5. Noi de pell blanca de 25 anys. Músic.
 6. Noi de pell blanca de 20 anys. Fuster.
 7. Home de pell blanca de 35 anys. Empresari.
 8. Dona àrab de 32 anys. Empresària.
 9. Noi de pell blanca de 27 anys. Metge.
 10. Noi de pell blanca de 25 anys. Empresari.